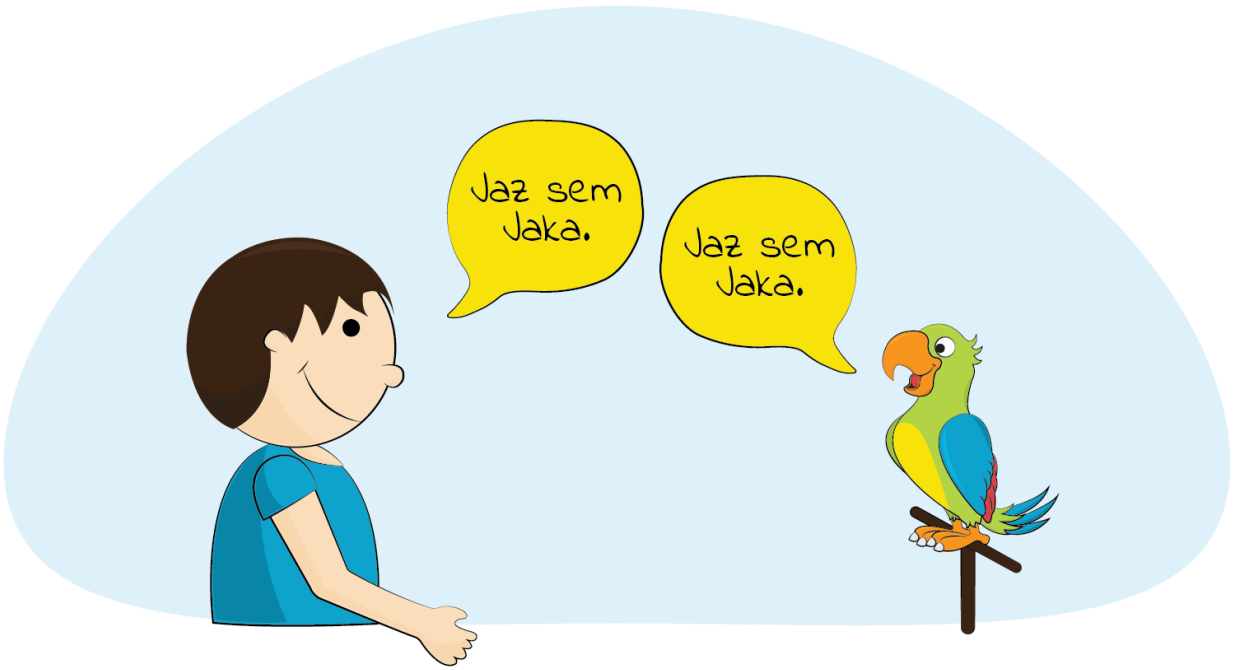

Imitacija je sposobnost posnemanja drugih oseb, ki se prične pojavljati precej zgodaj v otrokovem razvoju. S pomočjo imitacije otroci pridobivajo nove veščine in postajajo spretnejši v interakciji z drugimi. Imitacija ima namreč ključno vlogo za razvoj otrokove komunikacije, interakcije, izmenjave čustev, jezikovnih sposobnosti in igre. Raziskave kažejo, da so malčki, ki so pri 18. mesecih starosti spretnejši na področju imitacije dejanj drugih oseb, pri 26. mesecih starosti pogosto jezikovno bolje opremljeni, hkrati pa so kasneje tudi bolj spretni na področju socialne komunikacije v primerjavi z otroki, ki dejanja drugih oseb manj posnemajo.

Imitacija je prisotna že pri dojenčkih, ko se na starša odzivajo tako, da ga gledajo in opazujejo, nato pa spontano posnemajo njegove obrazne izraze kot tudi zvoke oziroma oglašanje. Ko starš zasliši otrokovo oglašanje, ga največkrat pri tem posnema tudi sam. Dojenček se zatem znova odzove nazaj, ponavadi s premikanjem rok in nog ter s še glasnejšim oglašanjem. Tekom številnih izmenjav med dojenčkom in staršem otrok spoznava, da ima njegovo početje vpliv na dejanja drugih. V teh prvih izmenjavah in imitacijah med otrokom ter staršem dojenček uživa in postaja vedno bolj pozoren na druge, kasneje pa ima večji interes za ponovno socialno interakcijo s svojimi starši, kar pozitivno vpliva na nadaljnji razvoj socialnih spretnosti.

RAZVOJ IN STOPNJE IMITACIJE

Med 6. in 12. mesecem začne dojenček posnemati starše pri prvih socialnih igrah, kot so

zabavne kuku skrivalnice, in pri dejanjih z različnimi predmeti. Takrat se pojavi t. i. **grobomotorična imitacija** dejanj s predmeti in igračami, ki so del otrokove rutine in se pojavljajo v njegovem vsakodnevnem okolju. Na primer, otrok sprva vidi starša pri držanju stekleničke, kasneje pa to dejanje imitira tudi sam. Ko zmore malček posnemati grobomotorična dejanja, je dovolj spreten, da posnema tudi **gibe telesa, geste in preproste kretnje,** kar se zgodi okoli 12. meseca njegove starosti**.** Otrok lahko dvigne svoje roke, ko želi, da ga dvignemo, ploska ob navdušenju, lahko maha, daje petko, pošlje poljubček, skače, oponaša gibe živali in podobno. Kmalu zatem pričnejo malčki imitirati tudi **obrazne izraze in gibe ustnic ter jezika**. Otrokom je zabavno, ko starši tovrstne gibe govoril in obraza izvajajo precej nazorno in igrivo, zato jih zelo radi posnemajo. Sčasoma otroci imitirajo tudi **onomatopeje in druge zabavne, igrive in smešne zvoke ter glasove**, ki jih slišijo, kar zmorejo posnemati še preden pričnejo imitirati »prave« besede. Kasneje se pojavi imitacija **verbalnih rutin**. Verbalne rutine so besede in izjave, ki se na vedno enak način pojavljajo v različnih otrokovih vsakodnevnih aktivnostih, repetativnih knjigah, pesmicah in različnih prstnih ter drugih igrah. Ko otrok usvoji že vse prej opisane stopnje razvoja imitacije, se lahko prične pojavljati posnemanje **prvih besed in kratkih fraz.** Malčki med prvim in drugim letom zelo velikokrat posnemajo besede in kratke fraze, ki jih slišijo, saj na ta način širijo svoje besedišče in usvajajo jezik. Okoli drugega leta starosti se pričnejo izražati s kratkimi stavki, ki jih oblikujejo sami in jih ne posnamejo od drugih. Občasno lahko še vedno imitirajo določene kompleksnejše izjave ali navodila, ki jih zaradi njihove trenutne stopnje razvoja govorno-jezikovne komunikcije slabše oziroma težje razumejo. Imitiranje besed in izjav drugih oseb naj bi izzvenelo okoli tretjega leta starosti.

KAKO SPODBUJATI IMITACIJO?

V igri z otrokom in v številnih drugih aktivnostih ter dnevni rutini lahko spodbujate otrokovo zmožnost posnemanja na različne načine. Sedite nasproti otroka in bodite pozorni na prisotnost očesnega kontakta. Vzpostavljanje očesnega kontakta naravno spodbudite tako, da ste na otrokovi fizični višini (na primer, namesto, da stojite, počepnite, se uležite na tla nasproti otroka). Izogibajte se nenehnemu spodbujanju otroka k imitaciji, kot na primer z navodilom: »Naredi to!«, ampak začnite sprva sami posnemati njegova določena dejanja, geste, obrazne izraze, oglašanje ali besede. Na ta način otroku sporočate, da ste pozorni nanj, prav tako pa ga boste tako spodbudili, da bo postal pozoren na vas in vas kasneje morda pričel tudi imitirati. Otrok bo pogosteje vzpostavljal interakcijo z vami, hkrati pa bo imel priložnost, da se morda nauči novih glasov, različnih obraznih izrazov, ali pa bo pričel uporabljati nova dejanja in ideje, ki jih je videl pri vas, tudi v svoji igri. Zelo pomembno je, da izberete igrače, s katerimi se otrok rad igra, predmete, ki ga zanimajo ali pa uporabite zabavne obrazne izraze in se oglašate kot živali, ki jih ima otrok rad. Slediti je potrebno zanimanjem in interesom otroka ter vpeljevati spodbude v njegovo rutino. Ko vas otrok ustrezno posnema, ga nagradite z vzkliki, ploskanjem in pohvalo.

Kadar otrok izvaja neko dejanje, ki vedenjsko ni ustrezno in zaželeno, ga ne posnemamo in njegovo vedenje ignoriramo (na primer, če otrok meče žogo v okno, ga pri tem ne posnemamo). Njegovo dejanje lahko priredimo in imitiramo le tisti del, ki je primeren (na primer, vržemo žogo v zrak in jo ulovimo, žogo mečemo le v določen prostor, kot je na primer

škatla).

Pri spodbujanju otrokovega posnemanja je ključno, da pri tem upoštevate njegovo trenutno stopnjo imitacije (ali zmore posnemati grobomotorična dejanja s predmeti, obrazne izraze, gibe telesa, geste, kretnje, oziroma ali morda uspe imitirati obrazne izraze in gibe govoril ali celo onomatopeje, verbalne rutine in besede). Stopnje v razvoju imitacije si sledijo v točno določene zaporedju in jih ni priporočljivo preskakovati.

Za spodbujanje razvoja **grobomotorične imitacije** dejanj s predmeti in igračami lahko otroku večkrat prikažemo tresenje ropotuljice, lahko tolčemo z eno kocko ob drugo, vržemo in ujamemo žogo, potiskamo avtomobilček, objamemo in poljubimo lutko, položimo klobuk na glavo, trkamo na vrata in podobno. Sprva poskusimo z dejanji, ki jih otrok pričakuje, kasneje, ko to fazo že usvoji, pa predmet uporabimo na drugačen, neobičajen način (na primer, da namesto klobuka na glavo položimo kocko ali namesto lutke pobožamo žogo). Šele, ko otroci posnemajo nenavadno dejanje s predmetom ali igračo, lahko govorimo o imitaciji v pravem pomenu besede, saj se otrok ni zgolj naučil, kako uporabiti nek predmet ali igračo na običajen način, temveč posnema tudi malce drugačno, nepričakovano dejanje.

Za **imitacijo telesnih gibov, gest in preprostih kretenj** lahko posnemate otrokove gibe telesa (če na primer otrok hodi po sobi, hodite po isti poti tudi vi) ali pa gibe dodate k petju pesmic. Otrokom je ta način posnemanja zabaven in tako uživajo v interakciji z odraslimi.

V igri in v aktivnostih v vsakodnevni rutini lahko poskusite **spodbujati imitacijo govoril in obraznih izrazov** z demostracijo različnih gibov, kot na primer z odpiranjem in zapiranjem ust, z napihovanjem lic, z oblizovanjem ustnic, tleskanjem z jezikom, šobljenjem in podobnimi gibi. Pri prikazu obraznih izrazov bodite zelo nazorni in pretiravajte, saj na ta način pridobite otrokovo pozornost.

Otrokom so všeč **zabavni in igrivi zvoki oziroma onomatopeje**, ki ji radi posnemajo. Smiselno jih je vpeljevati v številne igrive aktivnosti (na primer oglašanje med skakanjem, odmevanje v gozdu, oglašanje na mikrofon, posnemanje joka dojenčka med igro, oponašanje oglašanja živali in drugo).

Kadar otrok veliko posnema in se tudi sam pogosto oglaša z onomatopejami, vendar še ne uporablja besed, je smiselno ustvarjati komunikacijske priložnosti in ob teh spodbujati posnemanje verbalnih rutin, besed in kratkih fraz. Ključno je, da govorite in komentirate stvari, ki so mu zelo všeč, pri čemer uporabljate jasne in kratke stavke, govorite v počasnem tempu in razširjajte otrokove izjave ter jih večkrat ponovite. Na primer, če se otrok rad igra s plastelinom, ga oblikujte v kroglico in otroku nudite verbalni model: »Žoga!« Ko se igrate z njegovimi najljubšimi igračami, komentirajte njegovo igro tako, da na primer, ko otrok zapelje avto k omari, rečete: «Avto! Parkiral si avto!«

Pomembno je, da otrok uporablja besede in fraze v funkciji komunikacije, kar pomeni, da z njimi poda jasno sporočilo. Otrok torej ne ponavlja besed za drugimi brez razloga, temveč posnema besede in fraze v interakciji z odraslimi, ko na primer poda pobudo za igro, prosi za nekaj ali komentira neko dogajanje, pri čemer posname verbalni model odraslega.

VIRI:

Biavati-Smith, A. (23. nov. 2016). *How to teach your child to speak: from imitation to words* [Video]. Pridobljeno s https://www.youtube.com/watch?v=5fiX0OhJeMY

Clark, C. (2015). *Echolalia: When Children Repeat What Do You Say.* Pridobljeno s https://www.speechandlanguagekids.com/echolalia-when-children-repeat-what-you-say/

Lowry, L. (2014). *Imitation with Children on the Autism Spectrum: More Than Just a Game of Copycat*. Pridobljeno s: http://www.hanen.org/Helpful-Info/Articles/Imitation-with-Children-on-the-Autism-Spectrum.aspx

Mize, L. (2012). *Building Verbal Imitation in Toddlers*. Teachmetotalk.com